

1927

ZBORNIK

JUNIJ

MOJE MOLITVICE

Katoliška knjigarna je izdala zbirko najbolj potrebnih molitev. Knjižica je tiskana na

dobrem papirju, pripravne žepne oblike (7×11 cm), broširana. Stane 50 stotink. Prav pripravna za oddajo v velikih količinah.

Katere molitvice vsebuje?

I. MOLITVE

Znamenje sv. Križa
Gospodova molitev
Češčena Marija
Čast bodi
Jutranja molitev
Večerna molitev
Angelovo češčenje
Za verne duše
Raduj se!
Tri božje čednosti
Pri povzdigovanju
Kesanje
Sveti rožni venec
Vzdihljeji
Češčena bodi, Kraljica
Pod tvoje varstvo
Spomni se!

Častiti gospodje!

Otrok, ki zna vse te molitve in resnice na pamet, zna polovico katekizma.

Na prodaj ima Katoliška knjigarna v Gorici

II. RESNICE IN ZAPOVEDI

Apostolska vera
Šest temeljnih resnic
Deset božjih zapovedi
Pet cerkvenih zapovedi
Sedem svetih zakramentov
Poglavitni grehi
Devet tujih grehov
Štirje vnebovpijoči grehi
Telesna dela usmiljenja
Duhovna dela usmiljenja
Evangeljske čednosti
Darovi svetega Duha
Osem blagrov
Najimennitnejša dela
Dve poglavitni zapovedi
Štiri poslednje reči

MLADINI

KS. MEŠKO:

Zbrani spisi: Ilustriral Milko Bambič. S sliko avtorjevo. Uvod napisal dekan in pisatelj Venceslav Belè.

Navadna izdaja 5 L

Gosposka izdaja 8 L

IZŠLA V KATOLIŠKI KNJIGARNI - - GORIZIA - VIA CARDUCCI N.º 2

Z B O R N I K

SVEČENIKOV SVETEGA PAVLA

Práviri naše krščanske anemije.

(Dr. Ant. Zdešar C. M.)

Kemiki in fiziologi trdijo, da je v človeški krvi tudi prvina ferrum. Neki profesor, ki je spodbujal svoje učence k vztrajnosti, je zato nekoč rekel: »Fantje, vi še ne veste, koliko železa ima človek v svoji krvi.« In res vidimo, kako gredo včasih nekateri ljudje v svetnih zadevah za svojimi cilji z vsem železom svoje krvi, z železno, jekleno, nezlomljivo voljo. Take močne volje občudujemo tako kakor velike talente in včasih skoraj ne vemo, čemu bi dali prednost: ali bistrini razuma ali moči volje.

Tako v svetnih zadevah. Kaj pa je z železom in jeklom naše volje tedaj, ko nam je treba iti za božjimi cilji, ko nam je treba usmeriti naše versko-nravno življenje po naravnem in pozitivnem božjem zakonu, tedaj, ko nam je treba hoditi po poti tistega, ki je rekel: »Ego sum via, veritas et vita?« Za to našo življenjsko nalogo pa nam je strup izvirnega greha tako grozno razjedel železo in jeklo naše volje, da brez izredne nadnaravne božje pomoči te svoje življenjske naloge nikdar ne bomo mogli izpolniti.

Pokličimo si v spomin par tez iz dogmatike: *meminisse iuvat!* Ena pravi: »Homo lapsus non potest moraliter sine auxilio gratiae diu servare totam legem naturalem neque omnes graves tentationes vincere«. Dogmatik Tanquerey kvalificira to tezo tako-le: *Certum est aut saltem ita communiter admissum, ut sine temeritate negari nequeat.* K temu dve opazki: *prvič*, da gre tu za *naravni zakon*, *drugič* pa teza predpostavlja tudi največji napor za izpolnjevanje tega zakona. Torej vkljub temu še tako velikega naporu ne more vsled posledic izvir-

nega greha noben človek izpolnjevati dosledno vsega naravnega zakona, ne dosledno premagovati vseh močnih skušnjav proti njemu. — Kot dopolnilo k tej tezi pravi druga, da pa vendar more človek storiti kako moralno dobro delo (*aliquid opus moraliter bonum*) tudi brez nadnaravne milosti in samo s pomočjo navadnega naravnega »*concursum divinum*«. Poudarim, da tu gre zopet samo za naravno, ne nadnaravno dobra dela.

— Kaj pa v nadnaravnem redu, v katerem živimo in ki je za vse odrešeno človeštvo zapoved? Tu pa izzvené vse teze »*de necessitate gratiae*« v besede Kristusove: »*Sine me nihil potestis facere*«. Sv. Avguštin pripomni: »*Sive ergo parum sive multum, sine illo fieri non potest, sine quo nihil fieri potest*«. Kako žalostna bilanca za človeka, ki mu ne bi prišla na pomoč dejanska milost božja! V najboljšem slučaju bi bila njegova aktiva: *aliquid opus bonum* — seveda samo v naravnem redu — pasiva pa: polno prestopkov naravnega zakona in prav nobenih nadnaravnih vrednot. Gotovo, to je teoretično; kajti praktično daje Bog vsakemu človeku milosti, ki so vsaj »*remote sufficientes*«. Ali vendar je treba to poudarjati, da se zavedamo, kako zelo smo po izvirnem grehu ranjeni in kako absolutno nujna nam je dejanska milost. Kajti naša nezavednost v tem pogledu, naša brezskrbnost pričo naše ranjene narave, naša nebržnost za dejanske milosti — to so praviri našega tako anemičnega krščanstva. Žive mladike bi morali biti na trti Kristusu, toda kako malo se brigamo za to, da bi se pretakala njegova življenjska sila v naše duše! Zato na tej trti toliko suhih, ali vsaj hiravih in bolnih mladik, ki ne rode nič ali prav malo sadu.

Izvirni greh in njegove posledice! Kako drastično nam slika sv. Pavel, zlasti v listu do Rimljanov, to otemnelost naš

šega razuma, to slabost naše volje, to nadvlado naše počutnosti! Ali spričo velikanskih uspehov v materialni kulturi se moderni človek kar ne more sprizjajziti z mislijo, da je duševni invalid. Kako je vsepovsod razpaseno, vsaj praktično, zanikanje izvirnega greha!

Naš inteligent je slišal frazo o »reine, gesunde Menschlichkeit«, slišal Rousseaujev »Retournons à la nature«, bral morebiti njegov evangelij »Emile«, ki sloni na počelu, da je človek po svoji naravi škozi in skozi dober in zdrav. A že véliki Pestalozzi je imenoval to Rousseaujevo knjigo — »ein Traumbuch«. In zakaj so nauki, ki so podani v »Emilu«, fantazmagorije, zakaj visi ves Rousseaujev sestav popolnoma v zraku, zakaj vse vkup ena sama fata morgana? Zato, ker Rousseau ne računa z enim grozno realnim činiteljem — z izvirnim grehom.

Nikakor nočem tu v dveh, treh potezah rešiti vprašanje, kako pritegniti našo inteligenco k veri in praktičnemu krščanstvu. Ali ena etapa na poti našega inteligenta k živemu krščanstvu je brezpogojno ta: priznati mora svojo duševno mizerijo, s katero je udarjena vsled izvirnega greha njegova človeška narava, zavedati se mora, da je nadnaravno življenje tudi zanj temeljni zakon božji, na kolena mora in v ponižnosti prositi: »Gratiam tuam, quaesumus, Domine, mentibus nostris infunde!«

A ne samo inteligenti, tudi preprosti sloji se zavedajo premalo te sicer žalostne, ali vendar popolnoma realne resnice. Če bi se je bolje zavedali, kako vse drugače bi iskali zdravila svoji duševni hiravosti, kako bi iskali — milosti!

Dejanska milost! Dá, v materialni kulturi smo velikani. Moč vodene pare smo vpregli v stroje, magnetizmu in elektriki smo preiskali obisti in srce ter ju postavili v službo človeku, iznašli smo žarke X, iznašli smo radij, našli in spoznali smo sile in zakone, po katerih se sucejo nebesna telesa. Samo o eni še čudovitejši moči, o dejanski milosti, pa vé večina ljudi tako malo in premnogi ne vedo o njej sploh nič. Najvišja kultura,

do katere se more sploh razviti in razcveteti človeški duh, je bogopodobnost naše duše po posvečujoči milosti in po krepostih, ki jih gledamo in občudujemo v idealu človeških src, v srcu božjega Odrešenika. Vélika življenjska naloga za vsakega človeka, strogo obvezna in naložena nam od Boga zakonodajavca, je: »Conformes fieri imagini Filii sui« (Rim. 8, 29). Med našo dobro voljo in med tem našim vzvišenim ciljem pa je mizerija izvirnega greha. A sv. Pavel nas zagotavlja: »Omnia possum in eo, qui me confortat«; milost je vsemogoča, vse premaga, vse doseže; nas dviga nad našo duševno mizerijo; ožarja naš otemneli razum z nebeško lučjo, vliva nebeških energij v našo voljo, napaja naše srce z veseljem do vsake kreposti, ga polni s studom do greha. In za to vsemogočno silo, ki premaga vse strasti, ki izkorenini vsako še tako zastarano grešno navado, ki požene v beg vse legije hudobnih duhov, ki nas vodi do bogopodobnosti otrok božjih, do viška človeškega življenja, za to nebeško moč pa skorajda ne vemo! In potem se še čudimo, kako plitvo je naše krščanstvo, kako grozno anemično! Kjer ni milosti, tam ni zanj prav nobenega nadomestila, potem smo obsojeni na »nihil potestis facere«, potem je vse naše krščanstvo samo neveselo življenje bledikavih anemikov, ki jih z lahkoto stare smrt, smrt greha.

Poleg nezavednosti o naši duhovni pokvarjenosti je neznanje o absolutni potrebi dejanske milosti eden glavnih virov naše duhovne malokrvnosti. Zato je treba pridigati in zopet pridigati o tem predmetu! Nikakor ne mislimo, da je tu vse v samih bogoslovskih kontraverzah in da so to same globoke, nepojmljive skrivnosti. Saj je nemogoče, a priori, da bi nam bil Bog to važno, v naše praktično življenje tako globoko posegajočo resnico, zavil v samo meglo. A posteriori pa: teze o potrebi in delitvi dejanske milosti so popolnoma jasne. Seveda je treba pri njih, kakor pri vsaki drugi verski resnici, za nas duhovnike dvojnega študija: najprej, da pridem znanstveno, bogoslovsko do jasnega poj-

ma teh resnic, drugič pa študij, da bom znal to resnico ljudem poljudno, jasno — seveda obenem korektno! — in pri- kupljivo raztolmačiti. Zlasti tu veljajo besede sv. Pavla: »Praedica verbum, iusta opportune, importune; argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina« (Tim. 4, 2).

A ne samo o absolutni nujnosti dejanske milosti, tudi o virih, iz katerih dobivamo milost! Bog nam sicer milost često deli, kakor sam hoče, po svojih večnih sklepih; občestvo svetnikov je za vse kristjane važen pogoj ozir. vir teh milosti; iz vsake sv. maše, iz našega breviarija, iz drugih molitev sv. Cerkve se utrinjajo v duše dejanske milosti. Ali Bog nam je podal tudi take studence, iz katerih nam izvirajo te milosti infallibiliter, deloma celo ex opere operato. Prvi je molitev.

Molitev je potrebna necessitate medii, da si pridobivamo auxilia ad salutem necessaria. Večina bogoslovcev trdi, da ta resnica ni samo popolnoma gotova — o tem soglašajo vsi — marveč da je tudi »vix non de fide tenenda«. In zdaj pre- mislimo, kako se moli! Mnogo jih sploh ne moli; molitev jim je prazna bigoterija, ki je k večjemu za otroke, ženske in starce; mislijo, da je molitev samo iz- guba časa in »time is money«! Drugim je molitev grozno dolgočasno opravilo in jo zato zanemarjajo. Tretji molijo največ: »Ut fructus terrae dare et conservare digneris«, a tako malo in redko: »Ut mentes nostras ad caelestia desideria erigas«. Vsem takim povejmo, da je molitev pred vsem actus religionis, torej dejanje kreposti, ki je za tremi božjimi krepostmi najodličnejša; povejmo jim, da je molitev temeljna dolžnost vsakega umnega bitja napram svojemu stvarni- ku in zato de lege naturali. Predvsem pa jim povejmo o absolutni potrebi mo- litve, da nam dá Bog istotako absolutno potrebnih dejanskih milosti. Opozorim na teže, da daje Bog vsakemu človeku milosti, ki so vsaj »remote sufficientes«, to je milosti, ki nagibajo človeka k mo- litvi (ali drugim dobrim dejanjem), da nam dá potem, če se tej milosti odzove-

mo, drugih, ki nas usposobljajo za nad- naravna dobra dela, za pravo krščansko življenje. Kolikih dragocenih milosti nam izpodnaša mrzla brezbriznost, ker zanemarjamo milosti »remote sufficientes«, zlasti ker ne molimo! — Zdi se, da obdelavamo molitev preveč kot pred- met, ki je sam zase. Postavimo jo na njen pravi piedestal, v njen pravi »mi- lieu«, med žalostne posledice izvirnega greha ter nauk o nadnaravnem redu na eni strani in med njen pomen za prido- bivanje milosti na drugi strani. Če tako, potem bodo izginili predsodki proti njej, potem nas bo ta zavest že sama od sebe močno nagibala k molitvi.

Kako bogati viri dejanske milosti so sv. zakramenti in je daritev sv. maše, nam pové vsaka dogmatika ozir. vsaka moralka. A treba je obdelovati sv. spo- ved in sv. obhajilo ter daritev sv. maše pogosto vprav s tega vidika, kot bogate studence dejanskih milosti. Tudi tu je med nami mnogo nepopolnega umevanja teh bogatih virov našega duhovnega zdravja in življenja.

H koncu tri opombe! Resnice, da brez milosti in potem brez molitve ne more- mo ničesar, se morajo zavedati posebno še vzgojitelji. Tudi otrok ne more nič brez milosti in ne bo mogel nič, ko bo odrasel. Zato bi moralo biti obdelano v vsaki pedagogiki, in sicer skrbno, tudi poglavje o dejanski milosti kot o vzgoj- nem činitelju prve vrste. A zdaj naštejte take pedagogike! Če pa molčé o milosti pedagogike, naj pa veroučitelj in dušni pastir podá otrokom iz katekizma jasen pojem o dejanski milosti in globoko pre- pričanje o njeni nujnosti za življenje. Pogosto prejemanje sv. zakramentov in pa, da bodo gojenci rajši in boljše molili in radi hodili k sv. maši, bo zlati sad tega dela.

Drugič pa — koliko ljudi je, ki nič ne molijo, ne hodijo k sv. zakramentom in k presveti daritvi! Koliko ljudi torej, ki nič več ne pijejo iz studencev milosti! In mi duhovniki smo sredniki med Bo- gom in med ljudmi. Torej naš breviarij, naša sv. maša vsakokrat expresse »za vse, ki sami ne molijo«! Govorimo pri

Bogu za tiste, ki sami ne govore! — In sploh: saj veliko delamo v dušnem pastirstvu. Ali večkrat vzdihujemo s sv. Petrom: »Praeceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus«. In zakaj noče biti uspeha našega dela, zakaj raste tako klavrno kar sejemo? Ker ne zalivamo svojih gred, ker ne prosimo nad našo setev dežja in rose — božjih milosti.

Tretja opomba. Včasih se dobijo na videz dobre, lepe duše, ki nimajo na sebi nobenih posebnih napak. Morebiti nadarjeni, spretni za to in ono, prijetni družabniki, uslužni in uljudni, skozi in skozi prikupljivega vedenja. Pri potentatih in predstojnikih so često »personae gratissimae«, »Protektionskinder«, »ljubljeni«. Mahoma pa se sliši, da so tako ali tako padli, ali da so postali neznosni za sovrstnike, podložnike in predstojnike, in tedaj se vse čudi. Prav nič čudal! Vse na njih je bilo samo dota, ki jim jo je dala narava, vse samo naravno prijetno in lepe lastnosti.

Samo — molili niso in preizkušnje so jih našle preslabe. Ho mythos delo! Ne zanašaj se nikdar na take, ki ne zajemajo resno iz studenca milosti, pa naj imajo še tako sijajne naravne lastnosti; če ne, boš prej ali slej prevaran. »Ecce confidis super baculum arundineum... cui si innixus fuerit homo, introibit in manum eius et perforabit eam« (Iz. 36, 6).

Za pravire naše anemičnosti vemo, za zdravila tudi: bodi Samarijan in vlivaj v rane napol izkrvavelega človeka, ki je padel med razbojnike, olja in vina.

Izseljeniško vprašanje.

Gospod svetnik Janez Kalan nam je dal na razpolago tudi svoje četrto »Vestfalsko pismo«, ki je bilo že drugod priobčeno, a ga radi njegove važnosti nekoliko okrnjeno tukaj ponatisnemo. Pismo je za naše razmere vsega premisleka vredno. Glasi se pa takole:

Ko sem prišel z daljšega potovanja domov, sem dobil na mizi pismo g. Val. Zupančiča iz Francije (Pas de Calais), ki mi piše: ... Iz mirnega Polhovega

gradca sem prišel v tukajšnje vrvenje. Bal sem se, kako bo; pa ni mi žal, da sem prišel. Zdi se mi, da sem sedaj, ko nimam več skrbi za posle, krave in prašiče, res dušni pastir. In veliko je tu potrebnih duš, zanemarjenih, zapuščenih kakor kamen na cesti! Le še piši v »Slovenca« in drugam in kaži na rano našega izseljeništva! Doma nimajo nobenega pojma, v kakih razmerah živijo naši ljudje na tujem in kako so potrebni pomoči, posebno v dušnem oziru. Pri vas v Nemčiji je morebiti nekoliko bolje, ko imajo naši ljudje lepe zglede; a naši ljudje, med katerimi živimo! Za nedeljo se ne brigajo, delajo po vrtovih in na polju kakor ob delavnikih. In naš mehki človek, ki med njimi živi... A odkar je tukaj redna božja služba, je že velik napredek.« In tako dalje.

Ko sem te reči prebral, je bil sklep narejen: Mi se moramo odslej za izseljeništvo in izseljence vse drugače brigati kot doslej! Kako skrbni so Nemci za svoje ljudi v inozemstvu! Ali je pri nas kaj podobnega, četudi le v miniaturi?! Ali smo imeli kak red, kak načrt, kak sistem glede izseljevanja? Vsaka parobrodna družba in vsak agent je lovil in spravljal ljudi na svojo roko ter jih pošiljal kakor blago, kamor se mu je zdelo — malo boljše kakor Arabci zaslužnjene zamorce v Afriki. Ali moremo mirno gledati, da nam duše kar takole prodajajo? Tudi pri drugih narodih se je v tem oziru dozdej premalo storilo. Zato pa je Severna Amerika ravno kot naseljevalna dežela do 60 odstotkov brezverna. Treba je izseljevanje in naseljevanje kako regulirati, spraviti v kak red, kak sistem. To more storiti seveda državna oblast, ki ima potrebno moč. Pa tudi privatna društva. Cerkev pa bi morala v tem oziru delati ž njimi složno. G. Zupančič mi toži, kako težko je, ko ne more imeti vsako nedeljo božje službe povsod, kjer bi bilo potrebno, ko so ljudje na preveč krajih. A kaj na rečem šele jaz! Spet nimate pojma, kako so naši ljudje tukaj na Nemškem raztreseni. Ko bi nas bilo tukaj deset, ne mogli bi vseh oskrbeti; dočim ko bi bili

skupaj, bi za silo eden zadoščal. Brez vsakega reda se je vršilo naseljevanje. Kakor pleve v vetru!

Naj vam povem, da me je pretekli teden spet zaneslo na Holandsko — do Belgije še nisem prišel. Kaj sem tam iskal, vsega ne bom pripovedoval. Rad bi spravil nekaj fantičev slovenskih staršev v šolo, da ne bo vse, kar slovenska mati rodi, sam knap in nič drugega. Bil sem pa tudi pri naših ljudeh. Če pogledate na zemljevid, so rudniki in rudarji, torej tudi naši ljudje samo v tistem spodnjem kotičku ali repku Holandije, ki je stisnjen med Nemčijo in Belgijo. Če boste dovolili, bom svoje vtise iz te zanimive dežele nakratko načrtal pozneje enkrat. Danes samo, kar se tiče izseljevanja. Središče industrije je mesto Heerlen (40.000 prebivalcev). Tam sem obiskal, da pripravim pot gospodu, ki ima tja priti, poleg mestnega dekana tudi voditelja delavstva dr. Poelsa (izg. Pulsa) — odvažen, veleugleden mož. Ta mi je dejal: Ko bi imeli vi katoliške delavce, mi bi jih radi sprejeli; saj bomo delavcev še potrebovali. (Žalibog, da mu nisem mogel zagotoviti, da bi Slovenci pošiljali po svetu samo »katoliške«, to je samo dobre ljudi.) Gospod dekan mi je pa rekel, da bodo skušali, če bo le mogoče, nastaniti delavce ene narodnosti skupaj in otrokom preskrbeti tudi pouk v materinskem jeziku. Po teh dveh izjavah sem si mislil: Če se izseljevanje že zabraniti ne da, bi — če je sploh mogoče priporočati kako tujo deželo — priporočil najbolj *Holandijo*. V Nemčijo tujci več ne morejo, tudi Francija se jih že brani, Severna Amerika jim vrata zapira. Torej ni veliko izbire. V Holandiji je domače ljudstvo najboljše, slovensko katoliško društvo tudi že imajo, in če pride slovenski duhovnik, bi bili pred slabimi vplivi še precej zavarovani. Nekateri se bodo morda celo še poboljšali. V bližini je na samoti velik dom duhovnih vaj, kamor hodijo v duhovne vaje tudi delavci. Ker sem bil s predstojnikom tega doma iz Nemčije znan, sem tam prenočil, drugi dan pa me je v avtomobilu vozil okoli. — *Vsaj tisti, ki gredo*

v svet kar z doma, iz domače kmetске hiše, ne da bi se bili že prej po mestih in rudnikih pokvarili, tisti naj bi prišli sem. Tisti pa, ki imajo druge pohujševati, naj grejo, kamor hočejo! Skrbeti moramo, da vsaj dobre zavarujemo. *To velja tudi za Goričane, katerim sem zadnjič priporočil, naj izseljevanje regulirajo.* Danes jim naravnost svetujem, kam naj ga napeljejo. Po večjih mestih morajo začeti poslovati izseljeniške pisarne (Rafaelova družba), kamor naj se ljudje obračajo, da bodo vedeli priti na pravo mesto. Tem pisarnam sem pripravljen potrebne informacije dati jaz, oziroma dal jih bo gospod, ki se naseli tam.

Tendenca našega izseljeniškega skrblstva mora biti ta, da bi si ljudje v tujini kaj prihranili in se domu vrnili.

Mons. M. Arko:

Nekaj spominov iz šole za mesec junij.

1. Krščanska ljudska šola.

Kot kapelan v Škofji Loki sem bil tudi katehet na 4 razredni deški šoli; deklice so zahajale k verouku v uršulinski samostan. Vsacega pol leta smo bili povabljeni k skušnji v samostan. Že v prvem razredu me je obšla rdečica, ko sem v duhu primerjal uspehe na deški z uspehi na dekliški šoli. Bilo je skoraj kakor noč in dan. Pri meni je deček gledal v tla ali v stran, težko je spravil točen odgovor na vprašanje. Tu pa krasna disciplina, veselo razpoloženje v razredu, vsaka učenka gleda učiteljici naravnost v obraz in točno ter obsežno odgovarja.

Najboljša učiteljica je bila m. Terezija in ta je vedno prevzela prvi razred. Deželni predsednik Winkler je bil pri skušnji navzoč in je pregledoval lepopisne zvezke v prvem razredu. On sam, znan še v pozni starosti kot kaligraf, se je čudil, kako zamorejo v enem letu take uspehe doseči. Vzel je vse zvezke seboj, da bode v Ljubljani pri deželnem šolskem svetu pokazal, kaj zmore samostanska šola. Povprašal sem kateheta, s kakimi sredstvi m. Terezija deluje, da

ima tak red v razredu in tolike uspehe. Odgovoril mi je:

»Kaj ne da je res čuda, če pomislimo, da se učenke tu iz mesta ali pa od drugod iz bolj premožnih hiš. Razvajene od doma, trmoglave se težko uklonijo; a m. Terezija zna. Začetkom ure pokaže podobico in to obljubi v dar oni učenki, ki bo najbolj pazljiva. Zopet drugi pot pokaže rdeče jabolko, tega dobi ona, ki bo najboljše ponovila, kar je učiteljica razlagala.

Ko pa pridem pri verouku do Jezusovega življenja, posebno do zadnje večerje in trpljenja, potem pa deluje le z verskimi momenti. Ona je vedno navzoča pri katehetovi uri ter ponavlja in razlaga, kar je katehet povedal. Vse to pa aplicira na življenje. Jezušček, ki te je tako rad imel, da je prišel za te na svet trpet in umret, ta te gleda, kako se vedeš, kako si mu hvaležna, kako ga posnemaš. In mali otroci gredo najprvo v cerkev zmolit očenaš, potem pa v razred k pouku. Če je katera nemirna, je dovolj, da jo opomni: »Kaj bo Jezus rekel, ko si tako nerodna in se ne znaš premagati?«

Nekoč sem jo poklical iz razreda radi neke važne stvari. Ko sva na hodniku govorila, nastane majhen šunder v razredu. Odprla je vrata in nekako žalostno pokarala: ali se znate tako premagovati, ali še ne morete Jezusa posnemati? In takoj je bila tihota.«

O pobožnosti do presv. Srca Jezusovega ni mogla govoriti, kajti od višje strani niso radi videli, če se je o tej pobožnosti govorilo. Pred 50. leti je bila v bogoslovju akademija. Govoril je o pobožnosti Srca Jez. četrtoletnik Fr. Gorz nik, bivši postojnski dekan. Navzoči škof dr. Pogačar ga je sicer pohvalil, da se je veliko trudil in lepo sestavil svoj govor, vendar je rekel: Ko boste starejši in več brali ter premišljevali, boste drugih misli.

Učiteljice so navajale učenke, da so hodile Jezusa pozdravljat pred tabernakelj in skušale ga v življenju posnemati. In vendar je že s tem m. Terezija veliko dosegla,

2. Otroci pri sv. maši.

Na veliki župniji na kmetih sta delovala župnik in kapelan. Pri jutranji maši je bilo navzočih nekaj otrok. Maševal je župnik, kapelan je bil v spovednici. Razposajeni deček nagaja tovarišem pred altarjem, da je nemir in smeh. Tega posegače po bosih podplatih, da nagloma zmakne nogo, drugega uščipne, da se zgane in zaječi, tretjega sune, da skoraj omahne. Vsakikrat zbudi smeh in škodljivo namigovanje, naj še tega ali onega popraska.

Ljudje so to videli, se zgražali, a ker so imeli navado le bolj zadaj ostajati, je bil prostor sredi cerkve do otrok prazen in zato jih noben ni mogel posvariti.

Nenadoma so poklicali g. kaplana iz spovednice k bolniku. Po cerkvi grede vidi, kaj se pred altarjem godi. Poklekne tik razposajenega dečka ter mu natiho ma pravi: »Ne veš li, da je Jezus sedaj na altarju in ti se skoraj tikoma altarja tako nesposodobno vedeš? On se zate daruje, ti se pa za to ne zmeniš in še druge motiš! Obžaluj, prosi Jezusa odpuščanja in obljubi, da se boš dostojno obnašal!«

G. kapelan vstane, gre skozi zakristijo pripraviti se za obhajilo. Deček pa ostane na svojem mestu miren, se ne gane več in gleda do konca maše na altar. Pospoldne sreča g. kaplan mladega možakarja. »Slišite« začne mož, bil sem zelo radoveden, kaj boste počeli z nemirnim dečkom v cerkvi. Ali ga boste zlasali ali zuhali ali nesli skozi zakristijo, da bosta zunaj cerkve obračunala. Vi pa ste le desno roko položili dečku na ramo, z levico kazali na altar in mu nekaj govorili, potem ste pa mirno zginili v zakristijo. Občudoval sem Vas takrat, da se znate tako premagati. V meni je kar vrelo in naj bi bil bližje, bi ga bil gotovo oklofotal.«

»Dragi moj, mi moramo najprej z Jezusom začeti, šiba pride pozneje. Če nas sluša radi Jezusa, pride vse iz srca, iz ljubezni, če nas pa sluša le iz strahu pred kaznijo, pa trma še vedno ostane.

»Da, videl sem res čudo. Otrok se ni ganil do konca maše.«

Navzoč je bil zjutraj pri maši tudi dečkov oče. Videl je sinka, kako se obnaša. Komaj se je premagal, da ni šel pred altar in tam obračunal s porednežem, sklenil je pa, da mu doma ne prizanese.

Res je dečka čakal s šibo v roki.

Otrok pride domov, opazi čakajočega očeta in takoj razume položaj.

»Le pretepite me, oče, saj sem zaslužil. A prosil sem Jezusa odpuščanja in mu obljubil, da ne bom nikoli več v cerkvi razposajen.«

Očetu roka omahne, šiba zdrsne na tla.

»Otrok moj, če ti je Jezus odpustil, te tudi jaz ne bom kaznoval. Vedi, da sem danes imel hude trenutke v cerkvi radi tebe.«

»Oče, nikdar več!«

In deček je bil — mož beseda.

3. Gozdarska šola.

Od leta 1892. do 1908. je bila v Idriji gozdarska šola. Država jo je ustanovila, ker je potrebovala pri svojih gozdih učene ljudi, ki so znali kako se gozd zasaadi, kako obvarje, kako izkorišča, kako se delajo pota, kako braniti hudournikom in več drugega. Zahtevali so od učenca, da je imel toliko izobrazbe kolikor se je nudi v nižji gimnaziji ali nižji realki.

Ob 10 letnici je pokazala statistika, da je obiskovalo to šolo 73 gojencev, in sicer 14 iz Kranjskega, 13 iz Goriškega, 12 iz Nižje Avstrije, 10 iz Češke, 8 iz Gor. Avstrije, 6 iz Koroške, 4 iz Moravske, 3 iz Štajerske, po eden gojenec pa iz Istre, Dalmacije, Galicije in Ogrske.

Fantje raznih narodnosti, razne vzgoje, so stanovali v internatu pod strogim nadzorstvom, ki pa ni moglo zabraniti, da bi ne že v hiši nastali prepiri, pretepi, poboji in druge nerodnosti. Pomagale niso celo drakonične kazni. Večinoma so bili že v vojaških letih in so na razne načine kazali svoj pogum. Po noči so uhažali iz hiše, se napajali v gostilnah, zabavljali čez domačine ter jih izzivali. Ti se ve niso molčali in tako je prišlo do preteпов in krvavih spopadov, katerih nasledki so se na zateklem obrazu ali dru-

god kazali in se niso dali skriti. To je mlade junake izdajalo; in v majhnem mestu se takoj izve, kaj se je godilo po noči, zato so tudi predstojniki zvedeli, kje so gojenci bili, če tudi ni bilo preteпов. Ošteli so jih, kaznovali, a na boljše ni šlo.

Učitelji so bili gozdni uradniki, ki so zvršili univerzo, skoraj vedno le Nemci, nekateri goreči pristaši germanizatoričnega Schulvereina. Torej niso bili klerikalci, saj so v cerkev prišli le ob uradnih dnevih, da so izprašili svojo paradno uniformo.

To omenjam, ker so ti gospodje leta 1900. poslali na poljedelsko ministrstvo znamenito — rekli bi: klerikalno — spomenico, v kateri prosijo, naj se verouk vsaj eno uro na teden upelje na zavodu.

Utemeljevali so svojo prošnjo takole: »Gola vednost ne ublaži srcà in ne podaja človeku moči, da bi se dostojno in blago obnašal do tovarišev in prednikov, še manj do drugih ljudi. Samo spoznanje gole narave ne daje človeku opore, ki je potrebna, da bode zatajeval svoje strasti, zatiral svoje slabo nagnenje. To zamore le verouk, ki sega v notranje globine človeškega srca. Versko prepričanje pove mladeniču, da lahko kaj skrije pred ljudmi, ali da se nalaže predstojnikom, nikdar pa ne Vsemogočnemu, pred katerim bo nekoč odgovor dajal.

Nasprotno pa ga čaka plačilo za vsako zatajevanje, za sleherno dobro delo pa naj bo še tako skrito ali pozabljeno na zemlji. Versko mišljenje bo požlahnilo divje in razbrzdane mladeniče, ki so razne vzgoje in zbrani od vseh vetrov v našem zavodu.«

Ministrstvo je takoj ustreglo prošnji.

Tedanji oskrbnik Moric Seitner je v pozdravnem govoru na kateheta Oswald da skončal: »Na zunaj storimo mi vse, a k srcu govoriti znate le vi duhovni. Delajmo skupno, da bomo vzgojili cele može.«

Niso se varali. Začetkoma so jo še po svoje vrezali in prišli navskriž s hišnim redom, a počasi so prišli do spoznanja, da se je treba zatajevati, se podrediti, da ne more biti vse kakor njih srce po-

želi. Bila je veselica v Katoliški delavski družbi pa so prosili kateheta, naj govori za nje, da jim vodstvo dovoli biti do polnoči izven hiše. Katehet je res prosil za nje. Vodstvo se je začudilo, kako more duhoven posvetno veselje zagovarjati in še priporočati. Katehet je odgovoril: ako ne nudimo mladini poštenega razvedrila, bo iskala nepoštenega. Vodstvo je res dovolilo, češ saj bo zraven katehet in on svojo odgovornost prevzame.

Mladenci so prišli na veselico, slišali godbo, petje, igro, posedeli po končanem programu in ni bilo preveč pijače, ni bilo prilike za izzivanje. Ko so videli druge dostojno se obnašati in ko so jih navzoči celo pozdravljali, so se čutili kot domače v veseli družbi. Ker so prej malo občevali z drugimi ljudmi, so se čutili počaščene, ko so jih v družbi prijazno sprejeli. Hvaležni so bili katehetu za izposlovano dovoljenje in tem rajši so sledili njegovim razlagi, čim bolj so sprevideli, da jih rad ima, da jim želi vse najboljše. Zraven tega je prišel še zgled našega Zveličarja, njegova ljubezen in trpljenje za nas: vse to je dvigalo njih srca, krepilo mlado voljo. Ko so mladenci koncem leta dobili ugodna spričevala, se je vodstvo čudilo, ko je primerjalo sedanje uspehe s prejšnjimi. Kristusova šola prinaša resno pojmovanje dela, obilo plemenitega razvedrila — ni je boljše pedagogike ko je ta!

Leta 1908. je gozdarska šola prenehala. Uradniki so rekli, da ima erar dovolj izučeni gozdarjev, a za privatne veleposetnike noče država vzdrževati zavoda.

(Dalje.)

Pastoralni pomenki.

ZA MESEC PRESVETEGA SRCA.

Ko v maju odhajamo od Marijinega oltarja, nam je vsak dan bolj jasno, da treba po Mariji k Jezusu. Kot nalašč pride za Marijinim mesecem mesec Presvetega Srca Jezusovega. V tem mesecu moramo letos za Presveto Srce nekaj več storiti. Kaj na primer?

Prvič v cerkvi. Začetkom junija bomo ljudstvu z večjim poudarkom oznanili mesec Presvetega Srca in razložili, da bomo letos ta mesec v cerkvi slovesneje obhajali. Oltar Jezusovega Srca bo bolj okrašen, več bo cvetja, več sveč, lepši svečniki, lepši prti, svetilnica pred oltarjem bo celi mesec gorela. Vse to boš napravil, kar že je izmislila ljubezen Tvojega duhovskega srca. Iznajdljiva ljubezen bo znala najti tudi sredstva. Nekaj si si sam pritrgal, nekaj so Ti dobre duše prinesle, nekaj bo doseglo to oznanilo.

Če sem prav slišal, boš imel vsak dan v cerkvi majhno pobožnost v čast Najsvetejšemu Srcu. Rekli so, da boš zjutraj po sveti maši molil z ljudstvom litanije S. J. Tvoj sosed — ker v njegovem kraju tako kaže — bo zvečer imel litanije, pred litanijami pa rožni venec. Ljudje so mu rekli, da bi se radi sami zbirali k taki pobožnosti; bi že kdo naprej molil. Gospod je pa zatrdil: Bom kar jaz!

Ker povsod ne bo mogoče vse dni, pa vsaj ob nedeljah in praznikih kaj. Tri dni pa povsod še več, namreč: 3., 24., 26. junija. Prvi petek v juniju se mora odlikovati od drugih prvih petkov. Zato ga boš v cerkvi častiteje obhajal. Kako že delaš o prvih petkih? Četrtek zvečer spoveduješ, petek zjutraj zopet, bereš votivno sv. mašo s petjem, po maši litanije s posvetitvijo. Ljudstva dosti, pri obhajilu precej. V juniju boš torej več in vneteje spovedoval, pobožneje maševal, ganljiveje obhajal, gorečnejše se posvetil. Tvoja vnetost bo tudi ljudstvo ogrela in za seboj potegnila. Presveto Srce bo z vami vsemi bolj zadovoljno.

Praznik Presvetega Srca bo v cerkvi res čestit praznik. Saj imate sv. mašo pred izpostavljenim Najsvetejšim, kaj ne? Malo boš spal tisto noč, ker boš pozno šel iz spovednice in se zgodaj vrnil, a kaj za to! Letos se moramo o tem prazniku posebno izkazati, ker nam bo ta dan klical sam predhodnik Gospodov svoj Ecce Agnus Dei.

Nedeljo potem bomo ponavljali škofijsko posvečenje. Da bomo vsi enako opravili, treba pogledati dotične ukaze.

Drugič v farovžu. Tvoja farovška dru-

žina je posvečena Presvetemu Srcu. V tem mesecu bo treba posvečenje ponoviti. Pa kaj Ti bom pravil, saj vem, da si že sam vse premislil in oskrbel. In če bi Ti tudi pozabil, bi Te pa Tvoja pobožna sestra spomnila. A vem, da se bosta oba skušala, drug drugega prekositi. Blaženo to tekmovanje v ljubezni Božjega Srca! — Ampak nekaj drugega bi Ti priporočil. Tvoj duhovni sosed ni še svoje družine posvetil Jezusovemu Srcu. Potrudi se, da v letošnjem juniju to stori. Tebe rad poslušam. — Potem bi bilo prav, da bi to posvečenje opravila tudi dekanijska družina, vsi duhovniki v dekaniji skupaj. Saj boste imeli ta mesec kako konferenco? Seveda je treba, da so gospodje na to poprej pripravljani. Mi smo že dogovorjeni, da bomo to napravili. Bog daj, da bi dobro uspelo!

Tretjič po hišah naših družin. V naši deželi je polno liberalnega in ne vem še kakšnega drugega nerodnega duha. Sicer smo te dni zopet morali brati o liberalcih v ušescih (»liberalci«), ampak je že boljše vedel Alojzij Velušček, s Kanaškega doma, ki zida gori v Holandiji in je g. Kalanu rekel: »Tukaj so katolici! Tam doli pri nas niso.« Le priznajmo, da smo večinoma res prav slabi kristjani. Ni nam treba iti šele na Nizozemsko, da bi to spoznali. Poskušajmo n. pr. s posvetitvijo naših družin Presvetemu Srcu, pa se bomo prepričali. Kako to težko gre! Ne povsod, pa marsikje. Ampak v tem Gospodovem mesecu mora iti! Zastavimo vse sile! Zakraljuj v naših družinah, o Presveto Srce!

Da pa ne bo vse skupaj sama zunanost, ali le bolj zunanost, treba v mesecu Presvetega Srca bolj resno slušati Jezusov ukaz, ki je zapisan pri sv. Mateju 16, 24: »Ako hoče kdo priti za menoj, naj zataji samega sebe, naj vzame svoj križ, in naj hodi za menoj.« To je abeceda v šoli Jezusovega Srca; A = treba samega sebe zatajiti; B = treba svoj križ vzeti in nositi; C = treba za Kristusom hoditi. Ko sestavljaš program za mesec junij, misli v prvi vrsti na ta ABC. Za priložnost zatajevanja ne bo treba šele skrbeti, saj se nudi sleherni

dan. Samo da ji ne pustiš uiti. Prav bi pa bilo, da bi v juniju iz ljubezni do Jezusovega Srca svojega brata osla nalašč malo bolj trdo priklenil. Križev menda tudi ne bo treba šele iskati. Kar na ramo ž njim! In za Kristusom hoditi? Spomni se, da si bral pertransiit benefaciendo. Torej dela dobroteljnosti, duhovna in telesna dela usmiljenja. V vencu, ki ga misliš splesti v juniju v čast Presvetemu Srcu, mora biti vpletenih največ cvetov dobroteljnosti in pokore.

Za priprošnjika, da bo naše prizadevanje rodilo sadu, si lahko izberemo ljubeznivega svetnika mladeniča, ki mu je god prav v tem mesecu, toliko bolj, ker v letošnjem juniju konča njegov jubilej. Prosi torej za nas, o sv. Alojzij, da se vsi skupaj, duhovni in ljudstvo, v letošnjem juniju snidemo pri Presvetem Srcu z nepreklicnim zatrdilom: Tvoji smo, tvoji hočemo biti!

Na misijonsko zborovanje!

Aprilski Zbornik govori o tem zborovanju na str. 59 in na str. 60. Dokaz, da je tako zborovanje potrebno, berem v istem Zborniku na str. 59: »Na Misijonsko družbo duhovnikov so nekateri dekanati popolnoma pozabili.« Prosim: »nekateri dekanati«, in: »popolnoma pozabili«. To se pravi, da vsaj iz treh naših dekanatov vsaj eno leto že noben ud Duhovske misijonske zveze ni niti članarine poslal. Če je res tako, seveda ni razveseljivo. Morda pa je kaka pomota vmes? Morda so poslali, pa ne, kakor je bilo naročeno, misijonskemu blagajniku, ampak naravnost na ordinariat. Ali pa tisti, ki je pobiral, še ni imel prilike, da bi bil nabrano izročil blagajniku. Morda je potem, ko je bral gorenji stavek, že izročil. Ali pa je nabiravec poslal hkrati za kak drug misijonski namen in pozabil pripomniti, koliko je za članarino Duh. mis. zveze. Vseh teh neprilik bi ne bilo, če bi duhovniki pristopili k Duh. mis. zvezi kar kot dosmrtni udje. Sto lir se plača.

Oni dan je pristopil kot dosmrtni ud neki gospod, ki je že prekoračil 70. leto

trgal si je pa je odrinil tisti stotak. In s kakim veseljem je to storil! Pa kako in živi v prav skromnih razmerah. Pri pridno bere glasilo Rivista, kako rad se pogovarja o misijonskem gibanju. Najbrže si že zopet pritrjuje za kak nov misijonski dar.

Ko pojdeš na misijonsko zborovanje, deni torej v žep sto lir za dosmrtnino k naši Duh. mis. zvezi. Nekaj imej pa v glavi in nekaj v srcu. Oboje najdeš v 2. zvezku Misijonske knjižnice. Imaš, si bral? Premisli! Če te ni ogrelo, beri še enkrat! — Nimaš? Naroči na naslov: »Katoliški misijoni«, Ljubljana, Tabor 12. Knjiga se imenuje »Jezusova oporoka«. Spisal jo je v nemščini misijonar Herman Fischer, prevedli so jo bogoslovci domžalskega misijonišča. Besedilo Jezusove oporoke bereš pri sv. Mateju 28, 18—20.

Na misijonskem zborovanju »bomo morali zopet poživiti našo gorečnost za misijonsko delo« — pravi Zbornik. Fischer nas bo že vsakega doma vnel; ko bomo prišli vkup, bo gorelo ko kres. Boste videli, da bo res!

»Pogovorili se bomo tudi o tem, kako bi najbolje obhajali za predzadnjo nedeljo v oktobru od sv. Stolice zaukazani misijonski dan« — pravi Zbornik dalje. Gospodje v misijonskem odboru bodo imeli pripravljene razne predloge. Nekaj bodo svetovali zborovavci. Vsi bomo poslušali in tehtali, kaj bo vsak v svojih razmerah mogel narediti. Sliši se že, da izide zopet slavnosten list. Prav! Poskrbeti bo pa treba za primerno razpošiljatev. Lani pridobljene skušnje bo treba porabiti.

Tako bo poskrbljeno za misijonski dan. Pa med letom? Ali bomo potem kar čakali misijonskega dneva v l. 1928? Nikakor ne! Treba da vpeljemo po duhovnijah misijonske družbe. In tu imam eno željo. Če hočemo mi dušni pastirji misijonsko organizacijo vpeljati in voditi, moramo najprej sami o tem biti poučeni. V ta namen bi služile majhne bukvice, v katerih bi bilo povedano najpotrebnejše o Duhovski misijonski zvezi, o treh paških misijonskih družbah in o drugih

misijonskih delih, ki so med nami znana. Te bukvice naj bi prišle na mizo vsem našim duhovnikom. Tako bi imeli pri rokah, kar treba znati misijonskemu delavcu v zaledju. Prosim, da bi ta moja želja bila uvrščena med predloge našega misijonskega zborovanja.

Slišim, da dobimo vprašalno polo, kako je z misijonskim gibanjem po posameznih duhovnijah. Da ne bodo te pole obležale med našimi papirji brez odgovora, mora v vsaki dekaniji kdo prevzeti prijetno službo dregavca. Upamo, da bomo v Zborniku izvedeli, kako bo ta statistika izpadla.

Veselo je, da v »Straži« večkrat izide kaka notica o misijonih. Kako poskrbeti, da bo tako in še bolj tudi naprej? Ali »Mali list« kaj pove o misijonih?

Pritegniti bi bilo k misijonskemu delu oba naša vzgojna lista »Jaselce« in »Čolnič«. Jaselce naj bi delale za Sv. Detinstvo. Prostor bi se lahko dobil, če bi kak otroški sestavek mesto v list prišel v koš. V majski številki n. pr. je — po mojih mislih — tega otroškega pisanja in risanja odločno preveč. — Čolnič naj bi sejal misijonsko misel med navdušene mlade ljudi. Sursum corda!

Goriška Mohorjeva družba mora v svojih publikacijah odkazati več prostora delu za misijone. Kar je usajeno v deblo sv. Cerkve, mora pognati kaj misijonskih mladik.

Zadostuj! Le še tema za premissljevanje po poti na misijonsko zborovanje: Kaj je krivo, da smo dosedaj tako malo delali (oziroma da nismo več delali) za misijone? Kaj je krivo pri ljudstvu, kaj pri duhovnikih, kaj pri meni?

Na srečno svidenje!

Gospodarske zadeve.

Orglarska šola v Gorici.

Prezvizišeni knezonadškof v Gorici je izdal sledečo okrožnico (št. 1393/27) prečastiti duhovščini:

Da je orglarska šola za goriško nadškofijo pri današnjih razmerah živo po-

trebna, ni dvoma. Preč. duhovščina z veseljem pozdravlja to velevažno akcijo in tudi podpisani je večkrat obljubil, da jo bo podpiral.

Preč. g. David Doktorič je izdelal v ta namen take načrt:

»Šola traja dve leti, učenci živé v konviktu pod strogo disciplino, preskrbljeno mora biti za globoko versko vzgojo kot običajno po naših konviktih: skupna molitev, sv. maša, pogosto sv. obhajilo. Pouk o teoriji glasbe, praktične vaje v petju, klavirju, orgljanju, koral, liturgika, zgodovina itd., združništvo (knjigovodstvo, da absolventi lahko postanejo tajniki posojilnic). Pouk in vsa vzgoja mora stremeti za tem, da si vzgojimo mož, ki bodo dejansko živeli življenje naše vere in stali naši duhovščini kot laični apostoli zvesto ob strani v delu za neumrjoče duše.

Finance: Premisliti je treba, kako bi naložili cerkvam primeren letni prispevek. Po mojem računu bi potrebovali v začetku mesečno L 2000—3000. Res bi nekateri gospodje predavali brezplačno, a vsaj dva bi morali plačevati, zraven pride najemnina za prostore, razen, če bi te morda dobili brezplačno. Od zagotovljenih prispevkov je odvisno, koliko bi smeli izdati. Tudi učenci bi morali nekaj prispevati.

Podrobnosti bi moral izdelati pripravljalni odbor. Po razgovorih z raznimi gosposodi naj bi bil take sestavljen: Mons. Mihael Arko, Vinko Vodopivec, Ciril Zamar, Jožko Bratuž in David Doktorič.

Da bo imela ustanova trdno juridično podlago pred javnostjo, predlagam za družno obliko.

Ker je ustanovitev in vzdrževanje orglarske šole odvisno v prvi vrsti od preč. duhovščine in njenega sodelovanja, naročam, da se duhovniki do srede avgusta t. l. na svojih sestankih o tem pogovoré ter mi svoje želje in nasvete sporočijo.

Upravitelji cerkvâ naj se izjavijo glede prispevkov: a) koliko bi dali v obliki enkratnega deleža pri ustanovitvi in b) koliko letnega prispevka.

Duhovniki sami naj po možnosti pod-

prejo ustanovo s tem, da se prijavijo kot člani. — Knezo-nadškofijski ordinarijat v Gorici, dne 20. maja 1927.

† *Francišek Borgia*, knez in nadškof.

Odgovor na vprašanja.

Izgubil sem rekvizijsko listino o odvzetih zvonovih. Ali je kakšna pot, da bi mogel listino nadomestiti?

Gotovo. S štirimi pričami pojdi k županstvu, kjer napravi »Atto di notorietà« o odvzetih zvonovih. V listini navedi število in težo odvzetih zvonov, ki se pa mora strinjati z že naznanjenim številom in težo odvzetih zvonov. To podpišejo 4 priče pred županom in tako opremljeno listino pošlješ na komisarijat v Treviso. — To zadostuje. Termin za naznanilo manjkajočih zvonov ni do ločen. Torej je še vedno čas. *Fr. Švara.*

Za našo slovenščino.

1.

V majskem Zborniku se je Musicus hvale vredno potegnil za pravilnost jezika. »Ako se že kje (pojoči) ne morejo ločiti od 'lajne', naj pazijo vsaj na pravilne poudarke!« Tako s pravično nejevoljo biča nemarno cerkveno petje. A z enako nejevoljo bi nam mogel očitati napčne poudarke v govorjenju in glasni molitvi in že celo bi se moral ogorčeno dvigniti z bičem nad našo pisavo.

Ta stvar mi dolgo teži srce, no zdaj, ko jo je še oni nepoznani sobrat sprožil, pa že celò mora s srca in iz peresa. Prosim torej, g. urednik, malo prostora: tudi ta predmet, sodim, da je nujen.

Ali naj šele dokazujem, kako važna je zadeva naše slovenščine v besedi in pismu? Mislim predvsem cerkveno slovenščino, govorno v cerkvi in šoli ter napisano v molitvenikih in sorodnem tisku; mislim pa tudi na jezik v slovstvu in vsem tisku, ki gre med ljudi iz našega tiskovnega podjetja. In vsega tega ni malo. Da, kar sploh prihaja tiska med Slovence v Italiji, je daleč največ iz našega vira: molitveniki, Mohorske knjige, naša tednika skupaj trikrat na teden, Jaselce, Naš Čolnič itd. Hkrati se glase po cerkvah v knjižnem jeziku naše pridige.

Zdaj si pa pokličimo v spomin, kako je iz druge javnosti v deželi slovenščina pregnana! V družinah gospoduje narečje, ki sicer daje knjižnemu jeziku vse bistvene prvine, a se vendar — kakor pri drugih narodih — tako tudi pri nas od slovstvenega jezika dokaj loči, nekaj po svoji naravi, nekaj po ljudski nemarnosti. Pomembno je tudi dejstvo, da ljudska govorica ne potrebuje in zato ne pozna mnogo besed, katere pa rabi knjižni jezik, glasnik mnogostranske kulture. Ali se torej ne zavedamo v tem položaju nezizmerno pomnožene važnosti cerkvenega jezika v govoru in tisku za namen, da se ohrani v našem ljudstvu tradicija slovenskega knjižnega jezika? Treba je bilo skoraj stoletnega napora v šolah, v cerkvah, s tiskom, da je knjižni jezik proniknil tako globoko in široko v narod, da je naredil pot nabožni in lepi knjigi ter političnemu in strokovnemu časopisu; — a zdaj naj bi se uspeh stoletja naglo zrušil? Pomnimo, da sta danes tisk in cerkev skoraj edini žili, po katerih doteka našemu ljudstvu pouk slovstvene materinščine! Ako boste ti žili pešali, mora knjižna slovenščina v deželi nujno in naglo usihati.

Mar je še treba, da na drugi strani opozorim, kako prizadevno negujejo svoj knjižni jezik Italijani in kako skrbno ga skušajo narodu privzgojiti? To lahko opazamo že na ljudskih šolah, še več pa bi vedeli o tem povedati oni, ki imajo opravka z dijaki srednjih šol. Mej tem se slovenščina povsod odriva in prezira. Toda ali se zaničevavcem slovenščine ne pridružujemo često i mi sami? Z bridkostjo moramo priznati: nemarni kakor smo za materinsko slovenščino v govoru in pismu se neredko vredno družimo z njenimi vnanjimi sovražniki!

V govoru in pismu, pravim. A da mi spis preveč ne naraste, spregovorim dan le o našem tisku. Pa seveda! Kako smo na tej rani vsi občutljivi in razdražljivi! Spominjam se, da se je že katerikrat po vojni kdo v deželi dvignil v obrambo trapljene slovenščine, a je hudo naletel. Morda je res bilo upravičenim očitkom včasih primešano kaj samovoljnih osebnih

nazorov in naivnih modrovanj, a mnogo je bilo osnovanih, poštevanja vrednih opomenj, ki bi nam piscem in našemu jeziku koristile. Zastonj! Ploha zafrkavanj se je običajno usula nanj. Tako, pomnim, se je zgodilo svoj čas nekomu v »Edinosti«, podobno tudi že od naše strani. Zato niti jaz ne upam kaj milejšega sprejema ter se predstavim kakor po navadi s polnim imenom, da bodo strelci takoj vedeli, kam meriti.

Pisatelji prihajamo tudi z opravičilom, da slovenščina nima dovolj pomočkov za prečiščeno in dognano pisavo. Res, toliko jih nima, kolikor italijanščina. A če bi le tisto rabili, kar imamo, bi velika večina pogreškov in mnogo dvomov izginilo iz našega pisanja. Breznikova slovnica in njegov pravopis, slovarji, Koštičlov »Brus« ... je že nekaj, ob čemer lahko dobro obrusiš orodje svojega jezika — slovenščini in sebi v čast in narodu v korist. In tudi v čast Bogu, ki je prvi početnik lepe slovenščine. Kaj nič več ne pomnimo, kako lepe besede je o tem napisal v Cvetju rajni sobrat o. Škrabec, dika našega stanu? Ali nismo duhovniki v naši deželi nekaj dolžni časti njegovega spomina?

Medice, cura teipsum! Prav! Skušam, da bi se ne štel med brezpogrešne. In lahko rečem, da si prizadevam, kaj naučiti. Tako skušajmo vsi, pa bo slovenščini med nami bolje kot je.

2.

Začnimo pred svojim pragom. Naš ljubi Zbornik ne sluje baš z dobrim jezikom. Za poskušnjo vzemimo zadnje tri strani majske številke. Tam berem: »Za ljudsko petje se je zavzela Civiltà catt., ki močno odsvita želje Vatikana«. — Plet. ima: odsvitati = odsvitati se ter navaja primer: Notranji boji so se mu odsvitali na obrazu. Strit. Enako Breznikov pravopis pri sinonimu odsevati (se). — Torej pravilno: ... v kateri (se) močno odsvitajo želje Vatikana.

»List ustanovo stavi v zgledovanje«. Plet. tolmači zgledovati se = Blicke werfen; z. se nad kom = Ärgeris nehmen; ljudje se nad tem zgledujejo = das fällt

auf; z. se po kom = an jmd. Beispiel nehmen. V pismenem jeziku se nam je zgledovanje ustalilo blizu pomena spoztike = scandalum.

»... polovica deklet je bila naročena eno leto na Bógoljub, druga na Čolnič. Oboje so dekleta rada čitala«. Prav: Oba so dekleta rada čitala«. Ker sta prav kar imenovana. O rabi besede oboj in podobnih glej Plet. pod dvoj! Kratko tudi Koštiál.

»Pri nas je navada, da poje ljudstvo litanije, dočim jih duhovnik recitira«. — Nezavisni stavčni poudarek je na besedi ljudstvo, ki je pa dovolj pripravljena šele na koncu. Torej: Pri nas je navada, da poje litanije ljudstvo... Primeri o besednem redu sijajno poglavje Brezn. slovnice na strani 231. in sl.

»Način« zelo po nepotrebem straši po naših spisih. Na ta način, na lep način itd., itd. Lepše izrazimo te pojme s prikladnimi prislovi. Celò nemške stilistike preganjajo njih 'Weise'.

»Z ozirom na svoječasno pisanje Novic...« Brezn. slovnica na strani 158. pravi: Neslovenski predlogi so... z ozirom na, (slov. glede na kaj, glede česa).

»Glede... poročila denarja za kupljene zvonove.« — Skorajda neumljivo. O tej vrsti skladnje primeri Brezn. slovnico (2. izd.) na strani 215, §§ 233, 234: Samostalniške in pridevne prilastke nadomeščá prilastkov stavek.

Zaželjen — prav: zaželèn; tako vse slovnice in vsi »brusi«.

Autentičnost se sloveni s pristnostjo ali pravótnostjo; istovetnost je identičnost.

Pisarenje — prav: pisarjenje; tako že abecedniki.

Zaradi tem potom glej Breznika in Koštiála.

Znati (kundig sein, können) se vsaj pri nas na zapadu točno loči od vedeti (wissen). Torej namesto: »... zna tisti, ki je poskusil...« — prav: vé tisti... Še slabše je rabiti znati v pomenu: moči, utegniti, mogoče je; znabiti namesto: morebiti, morda. Primeri o tem katerisibodi slovar, Breznika, Koštiála.

Tako sem zagrabil nekaj primerkov napak z zadnjih treh strani majskega Zbornika ter hkrati pokazal da naši jezikovno učeni pomočki že vedo leka pogreškom, le mi se premalo učimo. So bratje! Nemarna pisava v našem stanovskem glasilu ni v prid slovenščini in ni v čast nam, ki se prištevamo izobraženem.

Še katera opazka! Včasi kak pisec tvori stavke in odstavke, ki so naravnost grozni. In vendar smo se ugnetalí šest do osem let ob prevajanju grških in latinski klasikov pa da bi se ne bili navzeli malo čuta za uglajen slog! Zdaj pa berite Izjavo v Zborniku na strani 74!

Ne morem drugače kot da še spomnim poglavja o ločilih. Profesorji na gimnaziji so nam večkrat poudarjali, da točna raba ločil spada k osnovnim zahtevkom šolske izobrazbe. Kako pa je često z ločili v naših spisih? Joj mene! Le oglejmo se v katerisibodi slovnici ali pravopisu! Ne rečem, da ne bo kdo vkljub skrbnemu studiju tistih pravil kdaj ostal v dvomu o kakem ločilu ali zastran velike ali male začetne črke. Tista pravila so naposled rezultati logičnih dejev, ki so včasi dosti zapleteni ali tudi kdaj radi nedognanosti primerka puščajo pisatelju subjektivno izbero. A da nam ta svoboda ne bo v spótiko, moramo najprej pravila točno poznati.

3.

Naj se mi dovoli še opozorilo, kako važna je za olikano in čestito slovenščino v deželi poleg pisateljev — tudi naša tiskarna. Tojeda se vsi tiskarski pogreški ne dajo iztrebiti, a ljubeča skrbnost marsikaj bolje naredi kot zgolj obrtna izdelava.

Ali naj vrhu tega, kar sem povedal o Zborniku, še katero rečem o drugih objavah našega tiskovnega podjetja? — G. Breznik je pred leti ugotovil, da jezik slovenskega nabožnega slovstva močno zaostaja za jezikom drugih književnih panog. Od takrat so Pečjakova dela in začetek novega prevoda biblije to obtožbo precej oporekla. No še vedno imamo dosti plaže v tem področju. Nekateré šmarnice, ki vsebinsko niso napačne, se

človeku radi oblikovne nemarnosti naravnost upirajo. Upam si trditi, da bi slovenski založnik nobenemu drugemu krogu izobrazjenih interesentov, n. pr. šolnikom, ne drznil nuditi oblikovno tako nezrelega blaga, kakor se neredko nudi duhovnikom.

Za ljudsko jezikovno izobrazbo so posebno pomenljivi molitveniki, ker te knjižice ljudem res trajno ostajajo po rokah. Kako je s to stvarjo pri nas doma? Večina molitvenikov, ki so izšli pri goriškem K. T. D., je jezikovno skrbno prirejenih, da smo z njimi lahko zadovoljni. To je oseba zasluga č. g. Ščeka, ki se je bil tega dela z ljubeznijo lotil. Ne morem pa, žal da, tega reči o letošnjih šmarnicah K. T. D. Ta dobra vsebina bi bila vredna skrbnejše oblike. Čuti se, da je v tiskarni nestalo marljive in večje roke g. Ščeka.

Za jezikovno izobrazbo slovenskega naraščaja v deželi so v danem položaju prevzele silno važno nalogo naše mlade Jaselce. Ali ji bodo skušale resno ustrezati? Vem, da jim je geslo: Nismo literaren list, ampak list za otroke, in to v naših razmerah. Soglašam. Vendar se ne smejo zanemariti ne vsebinsko ne oblikovno. Pametno dekle se v delavnik ne bo praznično oblačilo, a če je zanemarejeno, ga vendarle obsojamo. Tudi Jaselce morajo držati neko dostojanstvo, ako naj si ohranijo ugled celò pri otrocih. Ako pa objavijo davno znano pesmico s podpisom: Zložila x. y. s Katinare — se osmešijo že pred otroki višjih ljudskih razredov.

Velik del Jaselc je izpod peresa samih otrok. Bodi! Pa tudi vsaka taka štvarka, ako naj se objavi, mora biti vsebinsko vsaj kako nekaj pomenljiva, a zlasti jezikovno skrbno popravljena. No v zadnjih Jaselcah stoji na 143. strani tale stavek: »Zgodilo se je pa, da je nekega večera palček, ko je zunaj vihrala nevihta z vsemi svojimi pripomočki: bliskom, gromom, točo in viharjem, ki je ruval drevesa, milo klical na pomoč«. Ne sodi ne v literaren ne v otroški list! — Še kaj malega bi pograjal, a da bom pravičen, moram tudi na vsa usta povedati, da smo

Jaselc zelo veseli. Kako prav so nam prišle! Zato pa nujno prosim (in vem, da s prošnjo nisem sam): Jaselce naj skušajo z otroško priprostostjo, katero so zadele, družiti primerno črto vsebine in oblike, da ne postanejo v nobenem oddelku ordinarne, ampak da bodo vseskozi s primerno kulturnostjo ugajale. Taki so bili lanski klasični Kolački.

G. urednik! Najbrž me je gorečnost zanesla, da že bolj podiram kot gradim. Zatorej je skrajni čas, da neham. Presodi in sporoči mi, ali bi kazalo kdaj še katero o takem predmetu reči. Ne prisojam si nezmotljivosti, a če svojega kulturnega dela ne bomo tudi kritično ocenjevali in pretresali, bi se nam tisto utegnulo pod rokami kako zavaljati in zanezariti. Ako bomo pa vsaj pod lastno streho dali prostora dobrohotni presoji in oceni svojega dela, bo napredek bolj varen in zdrav.

Iv. Rejec.

Objava Goriške Mohorjeve družbe.

Družba je že začela s tiskanjem knjig. Upamo, da bodo knjige pred vsemi svetimi na svetlem.

Na deželi in v mestu se med letom dogodi marsikaj zanimivega, bodisi veselega, bodisi žalostnega, marsikaj lepega, vzpodbudnega, posnemanja vrednega. Vršijo se cerkveni shodi, shodi Marijinih družb, romanja fantov, mož, žená. Blagoslavlja se nove cerkve, novi zvonovi, pripravljajo se lepi sprejemi svetnim in cerkvenim oblastnikom (birma); tu in tam se slovesno obhaja kaka nova maša, zlata maša, svetna poroka, itd.

Vse to in podobno bi lahko prišlo v Koledar Goriške Mohorjeve družbe. Koledar naj bi tako postal zrcalo vsega našega življenja, odsev našega veselja, naših uspehov. Koledar bi bil nekako duhovno središče-zbirališče vseh naših krajev in obrazov:

V ta namen prosimo č. duhovščino, da nam pošlje primernih slik, fotografij, tudi s kratkim besedilom. Uredništvo bo potem odbralo najlepše stvari ter jih priobčilo v Koledarju v veselje domačim ter v spodbudo vsem drugim bravcem.

Ob tej priliki prosimo vse č. gg. poverjenike, ki še niso zaključili nabiranja članov, naj le še poagitirajo! Pa tudi oni, ki so že izvršili svoje delo, naj sedaj v juniju še podvoje agitacijo. Zlasti prosimo one gg., pri katerih je število —

ne vemo iz kakega vzroka — padlo! Družbo moramo spraviti in obdržati na najmanj 20.000 članov! Kjer so čč. gg. družbo večkrat priporočali raz prižnico, kjer so nadalje znali organizirati in poslati po hišah zaupnike, tam so uspehi krasni, tam število udov raste vkljub vsej denarni krizi in izgovorom. Kjer se tega ne zavedajo, tam število udov pada! — Po nekod storé gg. tudi tako, da kratkomalo vpišejo vse ude iz prejšnjega leta, potem pa oznanijo, da bodo izbrisali samo one, ki to izrecno želé; saj po pravih bratovščine ostane vsakdo ud, dokler sam očitno ne naznani svojega izstopa. Priznati moramo, da vsi čč. gg. vršé veliko delo in na tem mestu izrekamo vsem gg. poverjenikom iskreno zahvalo; ne izključujemo pa, da bi se moglo še več, veliko več napraviti! Kjer družba ne more naprej, ker ne plačuje svojih agitatorjev, tam stopi na mesto dobra beseda, lep zgled! Sicer pa je tudi uprava družbe pripravljena nagraditi zaupnike — ne z denarjem, pač pa z brezplačnimi knjigami, molitveniki. — Premalo se zavedamo, da je Goriška Mohorjeva družba *cerkvena bratovščina*, obdarjena z odpustki; za ude se darujejo v Gorici vsak mesec sv. maše; udje so deležni vseh dobrih del celokupne bratovščine; duhovnikom je v pravih priporočeno, naj mašujejo za žive in mrtve ude, če mogoče na praznik sv. Mohorja 12. junija.

Tedaj, kakor rečeno, letos v juniju se bomo po celi deželi v molitvi in poživljeni agitaciji spomnili na Goriško Mohorjevo družbo. 30. junija naj bo povsod zaključeno. Za drugo leto pa že sedaj toplo prosimo č. duhovščino, da vsak po svojih najboljših močeh in vsak po svojih krajevnih razmerah pripravi dovršen načrt za agitacijo! Pa takoj ob razdelitvi knjig! Tudi tu veslja: Kdor prej pride, prej melje!

Vsem čč. gg. poverjenikom in vsem sotrudnikom pošilja vdane pozdrave
odbor Goriške Mohorjeve družbe.

Iz zбора.

1. Ker povzroča naznanjevanje procesij marsikateremu dušnemu pastirju nezveščnosti, je »Zbor« sklenil naprositi prevz. ordinarijat, naj v tem oziru blagohotno posreduje pri kvesturi. In sicer: redne vsakoletne procesije naj bi se naznanile enkrat za vselej, izredne pa po zakonu,

2. Verske manifestacije so prepotrebne za poživitev verskega duha, zato je naprošeno škofijsko vodstvo Marijinih družb, da ukrene potrebno v dogovoru z drugimi sličnimi organizacijami tudi za letošnje verske manifestacije.

3. Toli nujno in pereče vprašanje orglarske šole se bliža srečni rešitvi. Prezvzvišeni je imenoval pripravljalni odbor, od katerega pričakujemo, da veliko zamisel tudi srečno izvede.

4. Sobratje so naprošeni, da poravnajo na I. konferenci članarino za »Zbor«.

5. Starešinstvu »Zbora« se poroča, da nekateri črtajo iz občinskega proračuna doneske za oskrbo duhovnika in prispevke za cerkvene uslužbence: cerkovnika, pevce, organista itd. češ, da naj ljudstvo ali cerkev še posebej nosijo troške za verski kult. — To stališče ne drži. Dosedanje pravice veljajo ab imemorabili in zato se držimo pogodb, pravnih običajev in postav!

Vsi prizadeti naj pošljejo topredmetne pritožbe »Zboru«.

6. Glede nabave novih orgel opozarja »Zbor«, da ne bo klical komisije, dokler prizadeti sobratje ne prispevajo h kritju stroškov.

7. Misel o domu za delanezmožne duhovnike zadeva na vedno večje ovire.

8. Prosvetni tečaj za duhovnike se bo vršil o velikih počitnicah.

Tajništvo.

Nekaj dvomov o humeralu.

Nikar se ne jezite, češ, s čim ta človek čas ubija, ampak potrpite z mojo nerodnostjo in pomagajte mi. Čujte, kaj se mi je zgodilo.

Dva humerala, brata, sta se strgala v tisti polovici, ki pride za vrat. Druga polovica je pri obeh ostala cela. Krpati ni več kazalo. Vse zavreči v teh ubožnih časih tudi ne. In če zavržem, kako naj to naredim? Ali naj sežgem? Če sežgem, kaj s pepelom? Ali naj dam cerkovniku, da bo kaj brisal (ne s pepelom, ampak s strganimi ostanki)? Ali se sme to, ali je spodobno? Dvom št. 1.

Ko sem to premišljal, sem se spomnil, da bi se dali dobri polovici še za kaj porabiti. N. pr. za lavabo. Ali se sme to? Dvom št. 2.

Tu mi šine v glavo misel: naredi iz dobrih polovic zopet humeral. Kakor mislil, tako storil. Prav lepo ni, ker gre šiv in rob skozi sredo, vendar mizerija že opraviči to pomanjkljivost. Zastran tega nimam nobenega dvoma. Ali bi ga morda moral imeti?

Imam sicer humeral, ampak zraven starega dvoma št. 1 še en nov dvom. Kaj z ostanki obeh humeralov — stari dvom št. 1. Novi dvom pa zastran benedikcije, in ta kar dvojen, torej dvom št. 3a in dvom št. 3b.

Dvom št. 3a: Ali je ta humeral blagoslovljen ali ni? Kosa, iz katerih je sešit, sta enako velika. Ako bi bil en kos večji od polovice prejšnjega humerala, mislim, da bi bil tudi kos obdržal blagoslov, in sedaj bi bil novi humeral blagoslovljen, oboje po pravilu: pars maior trahit post se minore. Ker smo pa pri vsakem starem humeralu odstrigli ravno polovico, se na to pravilo ne moremo sklicevati. Torej sta obe polovici vsakega humerala izgubili blagoslov, ki se pač ni vrnil, ko smo celi polovici sešili v nov humeral. Ali sem ta dvom prav rešil?

Dvom št. 3b se tiče moje osebe. Ako torej ta humeral ni blagoslovljen, ali ga smem jaz blagosloviti? Jaz sem eden tistih goriških dušnih pastirjev, kateri so v Statusu izročeni varstvu oklepajev. Ali sme torej takele oklepajski gospod nunc blagosloviti paramente?

Ne vem, kaj bi obljubil tistemu, ki bi mi dvome rešil. Zlata in srebra seveda ne. Kake bukve? Ko bi vedel, kakšne bi ugajale! Obljubim sedem spokornih psalmov zmoliti za tiste, ki se bodo martali z mojimi dvomi. Da se prav razumemo: psalme bom molil enkrat, čeprav pošlje rešitev dvomov več dobrih duš. Naslov veste: Zbornik, Riva Piazzuta 18. Uredniku, ki bo rešitev dal v »Zbornik«, ne obljubim nič, ker že tako želi rokopisov. K.

„Alkoholno vprašanje“.

Spisal Ant. Mrkun. Ljubljana 1927. 160 str. v navadni 8°. Cena 28 Din in pošt. Dobi se v Katoliški knjigarni v Gorici za 10 L (ali naravnost od pisatelja: A. M. župnik, Homec, p. Radomlje SHS.) — Pisatelj nam je že znan po dobri in poučni knjigi »Poganski misijon« in dr. Topot se nam je predstavil kot abstinent in goreč delavec za iztрезnenje našega ljudstva. Ne ustrašite se, češ, nova pridiga o abstinenci in o alkoholu — stara pesem, stara pravda, ki že leta teče. Poslušajmo knjigo, sama naj pove, kaj hoče! — V uvodu berem: »Alkoholno vprašanje — prevažno vprašanje! Posega v vse naše zasebno in javno življenje. Alkoholizem povzroča neizmerno nesreč. Zavaljo njega narodi hirajo, propadajo in izginevajo... (Nenravnosti in alkoholizma se mora naš narodič bolj bati kot družega. Op. poroč.) Dalje sledijo besede dveh slavnih Angležev o tem (Gladstone, Darwin) in nekaj »prièrevanj iz slovenskih vrst (neabstinentov povečini)! Prof. dr. A. Ušeničnik: »Če je človek odkritosrčen, se meni zdi, da mora danes reči: ne piti vina, je najbolje! Ako ga piješ zmerno, »po pameti«, kdo bo metal kamen vate? Ampak, ako pogledaš okoli sebe množico, ki se potaplja v alkoholizem, ako gledaš ljudstvo, dobro, nadarjeno, krepko, kako propada fizično in нравno... ali se ti ne bo smililo to ubogo ljudstvo? In ako vidiš, da ga drži v sužnosti alkohola predsodek, da brez opojne pijače ni moči in zdravja... ali te ne bo zapeklo v srcu, ali se ti ne bo zazdelo, da bi bilo res najbolje, ne piti vina? Mnogokrat sem že slišal ugovor: »A čednost je pa le zmernost!« In v svojo sramoto moram izpovedati, da sem navadno molčal, ko bi veren učenec sv. Tomaža nikakor molčati ne smel. — Meni se zdi stvar tako jasna, da ne morem umeti, zakaj nekateri ne morejo abstinence... Kristjanu priporoča abstinenco askeza... zlasti ljubezen... iz katere mora izvirati sploh vse naše socialno delo. Nič pa ne škodi, če upoštevamo (poleg nadnaravnih: za-

tajejanje, zadoščevanje za grehe i. dr.) tudi naravne nagibe, n. pr. socialno higieno. Če je abstinenca vir soc. zdravja, zakaj je ne bi mogel priporočati tudi kristjan, najsi jo priporočajo tudi framasoni... Naj žive abstinentje!»

Prošt A. Kalan: »Kje ste, voditelji naroda, ki ste v vesti dolžni skrbeti za njegovo dobrobit?... gostilna v slabem postopku odločuje o usodi našega naroda, ki ima z alkoholom prepojen vedno manj moštva, vedno manj značajev! Narod naš je zadnji čas... pokazal, da nima več smisla za pogoje, kjer gre za njegov obstanek. Ali ni to dokaz, da se že sprizajujemo z mislijo na narodno smrt! Ali ni zadnji čas, da strnemo vsi svoje moči zoper... alkoholizem?«

Pisatelj F. S. Finžgar: »Kdor ljubi narod, kdor želi zanj delati in res tudi dela, on mora biti vsaj odkritosrčen prijatelj abstinentov, pospeševatelj gibanja in sam pošten zmernež... mora se popeti vsaj do tega, da redno ne bo nič pil... Resnično, energično delo... bazira v svoji biti od alkoholnega vpliva... Ali naj govori še kdo o škodi, ki se godi masi naroda?! Naša okolica tako kriči, da je vsak glas le šepetanje ohripelega glasnika. Kdor bi bil torej nasprotnik, on ne pozna naroda in ga tudi ne ljubi! — Sodim, da ni nikaka popolnost, ampak navadna zahteva razuma, da se redno zdržimo pijače.« (Kdor pa bolj ljubi svoje zveličanje in bližnjih in zato nič nikoli ne pije — stori bolje! Op. por.). — Sapienter sat. Tolle, lege! — Iz uvoda še to: ... »alkoholno vprašanje... zasluži, da ga študiramo in da napovemo alkoholu na vsej črti boj do skrajnosti. — Da se ta plemenita, Bogu prijetna, narodu potrebna in nam samim koristna svrha doseže, je namen te knjige... V prvem delu je v glavnih obrisih podan ves protialkoholni pouk, v drugem pa so navedena... zakonita določila za omejitve alkoholizma med našim narodom. Upam, da bo s to knjigo marsikomu ustrezno. Vzemite, berite!... »Številke tuljijo! Vsled pitja hitimo v gospodarsko, moralno in narodno propast, v najžalost-

nejšo... smrt. Drugi narodi se še lahko igrajo z alkoholom, ker jih je na desetine milijonov; a naš dober milijonček, raztrgan na razne države in stranke, vdan pijačevanju, je zapisan gotovi pogubi, če se ne iztrezni.« (str. 42.) — »Vsi... naj sodelujejo pri poučevanju ljudstva o alkoholu: duhovniki (a koliko jih je, ki še sami nimajo jasnih pojmov o tem; žive v predsodkih o koristi in moči, ki jo daje vino itd.), učitelji, vzgojitelji, zdravniki, voditelji društev, pisatelji, uredniki... dnevno časopise, z lepim, dobrim zgledom zlasti višji krogi (duhovniki, intel. laiki)... prosvetna in druga društva. (stran 53—4.) — Vsem pravim ljubiteljem našega ljudstva knjiga toplo priporočam. M.

Tristoletnica

Jakoba Benigna Bossuet-a.

Dne 26. septembra letošnjega leta poteče tristo let, kar se je porodil v mestu Digione na francoskem Jakob B. Bossuet, najslavnejši francoski govornik. Dijaška leta je preživel v jezuitskem kolegiju v Parizu, bogoslovje je študiral na Sorbonni in postal leta 1652. duhovnik. Kljub visokim ponudbam pariških krogov se je umaknil v Metz, kjer je dobil navaden kanonikat. Ta svoja leta je preživel v študiju in tišini. Klicali so ga za razne govore v Parizu in drugam. Tako je postlagoma zablestela njegova govorniška slava. Posebno so zasloveli njegovi postni govori v Parizu leta 1659. Mahoma je postal največji francoski cerkveni govornik. Ludovik XIV. mu je ponudil škofijo v Condomu, toda Bossuet je raje sprejel mesto vzgojitelja pri mladem prestolonasledniku. Za tega svojega učenca je Bossuet spisal svoja danes najbolj poznana dela: »Discours sur l'histoire universelle«, »De la connaissance de Dieu et de soi-même«, »Politique tirée des propres paroles de l'Écriture« in »Exposition de la foi catholique«.

Ko je svojo nalogo kot vzgojitelj dokončal, ga je Ludovik XIV. imenoval za škofa v Meauxu (1681). Kot škof je po svojih spisih postal voditelj francoske duhovščine. Iz te dobe se posebno odlikujejo »Méditations sur l'Évangile«. To je čudovita knjiga, v kateri se naravnost vs

toglava visokost misli združuje z najglobljo nežnostjo in s prisrčnim razmahom verske misli.

Zadnja leta svojega življenja se je naravnost izživel v delu za svojo škofijo, bil pa še vedno v boju z različnimi sektami, s protestanti in kvietisti. Tudi Fénelon ni prizanašal, dokler se ni vdal.

Umril je v visoki starosti dne 12. aprila l. 1704.

Francozi ga radi zovejo »zadnjega cerkvenega očeta«. Za nas so pa danes večjega pomena njegovi mistični spisi nego njegova filozofična dela in »Oraisons funèbres«.

St.

Anno Domini.

Bilo je še v tistih časih, ko je predstavljal Schreiber goriško glasbeno kritiko, Danilo Fajgelj pa podeželsko učiteljstvo...

Vrtojbenski »vikaren«, ki ni hotel dati tujcem zaslužka, je iskal domačega orglarskega mojstra, da mu postavi nove orgle v Vrtojbi.

Pa si je mislil vikaren, če je iz Bukovega doma mojster, ki je delal opravo za cesarski Miramar, zakaj bi tam ne poiskal tudi Jurčka, ki ne zna samo kmetovati, ampak tudi orgle popravljati.

In gospod vikaren je sedel, vzel v desnico gosje pero ter napisal lepo pismo, ki je privabilo Jurčka v Vrtojbo orgle delat.

Za 700 goldinarjev sta se pogodila: 200 vnaprej, 500 po kolavdaciji. Jurček se je malo popraskal za ušesi, misleč: »Dosti si jih že popravil, Jurček, in lepo so pele, novih pa še nobenih nisi naredil.« Ker se je takrat veliko govorilo o balkanski vojni pred Plevno in na Šipka-prelazu, je Jurček poznal pregovor: »Bog i sreča junačka!«

Zato je začel svoje prve in zadnje orgle.

Na spomlad so bile orgle postvaljene. Vikaren je poslal po goriško komisijo. V lepi kočiji so se pripeljali trije gospodje: Strogi Schreiber, stolni organist, in še en, gospod v črni suknji. Za kočijo je švedral peč Migovčev študent v skrbeh, da li Jurček, njegov rojak, dobi 500 forintov ali ne. Od tega je odvisela študentova večerja pri »Rajhu« in še marsikaj...

In orgle so zapele. Tromboni kakor teleta na sorški planini, fagot kakor ramonika, principal kakor klarinet, ralicional kakor mlade mačke...

V registrih splošen polom...

Kolavdacija negativna. Jurček ob 500 forintov, to se pravi ob premoženju!

In drugo jutro je izgubljeni Jurček žalostno

sedel pri »Rajhu«. Pa pride s svojimi kljuseti tolminski voznik Breginjec. Iz voza stopi mladi učitelj Fajgelj, ki kmalu zagleda potrtega znanca Jurčka, kateri je takoj potožil muziku Fajglju svojo veliko nezdgo. Jurčku je zasijala nova zvezda upanja v prijatelju Fajglju.

Jurček in Fajgelj sta si še enkrat splaknila grlo in se dopeljala v Vrtojbo. Vikaren je poklical ključarje, župana, učitelja in ne vem še koga, za poslušavce in sodnike.

Fajgelj je sedel za orgle, Jurček je pognal meh in orgle so zadonele z vsemi registri ter pele in donele, da so jokali vikaren, ključarji in župan od ginjenosti; še Jurčku so silile solze v oko.

In potem je bila pri vikarnu južina, med južino je naštel vikaren Jurčku 500 srebrnih goldinarjev.

Tako sta bila vesela Jurček in Fajgelj, da sta par dni, pozabivši na dom, kar pri »Rajhu« gostovala!

Muzika Fajglja je celo disciplinarna preiskava zadela, ker je bil za par dni prenesel šolo iz hribov v solčno Gorico.

Vrtojbenske orgle so sicer večkrat bolele, zdravili so jih razni zdravniki, dokler jih ni Zupan temeljito operiral.

Padle so šele v svetovni vojni leta 1916.

Te vrstice naj bodo v spomin junaškim piščalkam vrtojbenskih orgel, katere počivajo od grante zadete pod zeleno vrtojbensko rušo.

St.

Zapiski.

Memento.

Dne 22. septembra 1915 je umrl so-brat Franc Marinič, župnik v Kojškem. V svoji oporoki je volil Katoliškemu tiškovnemu društvu v Gorici 1200.— kron in en zadružni delež. To vest je 25. aprila t. l. sporočil zapuščinski upravitelj našemu društvu K. T. D. Ganjeni od plemenitega dejanja, ki ga je izvršil rajni sobrat v trdnem prepričanju, da je delo za dober tisk sveto delo, priporočamo vrlega so-brata za pobožen spomin.

Odbor Goriške Mohorjeve družbe.

Novi odbor se je takole konstituiral: Mons. Anton Berlot, predsednik; dekan Al. Novak, podpredsednik; kurat St. Stanič, tajnik; vodja Josip Bratuž, blagajnik; župnik Oskar Pahor, odbornik,

Alojzijevo jubilej.

Dne 21. junija se v Rimu slovesno zaključili Alojzijevo jubilejno leto. *Vsi mladeniči, ki so podpisali pole z alojzijanskim življenskim pravilom*, naj na svetnikov praznik ali pa v nedeljo pred ali po prazniku prejmejo sv. zakramente in ponovijo svojo obljubo in svoje sklepe. K temu sv. obhajilu naj se povabijo sploh vsi krščanski mladeniči. Ta dar naj se razvije v najlepši mladeniški praznik.

Močno je želeli, da bi ga v vseh duhovnih praznovanih slovesnejšo službo božjo in s primernim govorom v cerkvi, naša katoliška društva in družbe pa naj ga proslavijo še s primerno akademijo ali predavanjem.

*

V naslednjem podajamo natančen pregled o podpisovanju pol z alojzijanskim življenskim pravilom po posameznih dekanatih.

Zap. št.	DEKANJA	Skupno število duhovnj.	Zbralo podpise duhovnj.?	Število podpisov	Poslalo prispevek duhovnj.?	V znesku	
						L.	st.
1	Gorica	5	2 zavoda	167	1	5	—
2	Biljana	11	7	332	5	89	—
3	Bovec	6	?	?	—	—	—
4	Čerkno	9	6	247	6	51	80
5	Črniče	11	9	258	8	90	—
6	Devin	10	4	50	1	8	—
7	Kanal	14	9	439	4	16	—
8	Kobarid	10	4	171	5	85	—
9	Komen	16	9	480	6	80	—
10	Ločnik	3	3	208	2	30	—
11	Krmin	1	—	—	—	—	—
12	Šempeter	11	3	290	6	60	—
13	Solkan	11	7	222	6	60	—
14	Tolmin	17	13	828	11	139	—
15	Idrija	8	3	139	7	80	—
16	Postojna	11	5	245	3	30	—
17	Vipava	15	9	377	6	53	—
18	Trnovo-Gorica	4	1	46	—	—	—
	Trnovo-Reka	(6)	2	113	2	42	—
19	Radovljica	1	?	?	—	—	—
20	Trbiž	5	?	?	1	7	—
	Skupaj	179	94	4612	80	925	80

IZDATKI:

- 1. Pole . . . . . L 850—
- 2. Potnina v Rim . . . L 409—
- 3. Poština in drugo L 117—

Skupaj L 1367:50

Ako primerjamo sprejemke L 925:88 z izdatki L 1367:50

se pokaže primanjkljaja . . . . . L 441:70

Gorenji pregled kaže, kdo naj bi ga pokrili. Če dobimo kaj več, obrnemo v dobrodelne namene.

Škofjski odbor za Alojzijevo proslavo.

Misijonsko zborovanje.

Slovenska sekcija U. M. Cl. goriške nadškofije bo imela dne 7. julija ob 10. uri zjutraj v nadškofijskem dvorcu zborovanje s sledečim dnevnim redom:

- 1. Dr. A. Zdešar: Misijonska in cirilo-metodijska misel;
- 2. Razgovor o misijonski nedelji v oktobru;
- 3. Slučajnosti.

Vodstvo U. M. Cl.

I. seja odbora orglarske šole.

V četrtek 2. junija se je vršila v Gorici prva seja odbora orglarske šole. Navzoči so bili vsi v okrožnici visokočast. ordinariata imenovani odborniki, prisostvovali so razpravam kot gostje gg. mons. A. Berlot, Ciril Sedej, Franc Švara, Filip Terčelj in organist Roman Pahor. Za predsednika je bil soglasno izvoljen mons. Mihael Arko, tajništvo bo vodil g. Doktorič. Po kratkem poro-

čilu, kako se je razvijala misel o ustanovitvi orglarske šole, je g. Jožko Bra-
tuž poročal o razgovorih, ki jih je imel
radi morebitnega najema prostorov. Se-
stavi se takoj prošnja na ustanovo, pri
kateri je poročevalec posredoval, in skle-
ne se, da jo bo osebno izročil g. pred-
sednik. G. Doktorič poroča, da so de-
leže plačale sledeče cerkve: Idrija L 200,
Kojško L 200, Kronberg L 100, Vrtojba
L 100 in sbratje mons. M. Arko L 200,
Albert Leban L 200, Vinko Vodopivec
L 100, Frančišek Švara L 100. G. Ciril
Sedej sporoča, da so se duhovniki zbra-
ni pri konferenci v Slovrencu dne 1. t. m.
(najst po številu), izjavili, da pristopijo
vsi kot člani ter da bo vsak tudi za svojo
cerkev plačal vsaj po en delež. Nato se
je vršil razgovor o učiteljih. G. Dokto-
riču se naroča, naj vpraša osebe, o ka-
terih se je govorilo, ali so načeloma pri-
pravljene, prevzeti poučevanje. Vse
ostalo je pa odvisno od odziva, ki ga
pričakujemo v prvi vrsti iz duhovniških
krogov in od prispevkov cerkva. Po kon-
čani seji so se šli zborovalci poklonit
prevzvišenemu knezu in nadškofu.

Duhovne vaje za gospodične.

V novem uršulinskem samostanu bodo
od 21. avgusta zvečer do 25. zjutraj za-
prte duhovne vaje za gospodične. Cena
za hrano in stanovanje L 45. Gospodične
in morda tudi po ena zastopnica iz vsake
Marijine družbe naj se zglase do konca
julija pri podpisanim in naj tudi po-
šljejo vnaprej omenjeno vsoto. Stvar je
resna in nujna dovolj, da ni treba še po-
sebej poudarjati, kaj naj dušni pastirji
zanjo store. — Za vodstvo Apostolstva
molitve Ivan Reščič Gorizia, Via Tor-
rente - Molino št. 9.

Vestnik Marijinih družb.

1. Toliko zaželjeni »Obrednik Ma-
rijinih družb«, — knjižica z najpotreb-
nejšimi molitvami za Marijine družbe
(ponatisk iz Marijinega družbenika) je
v tisku in izide prihodnje dni. Broširan
izvod bo stal L 1.—

2. Neki goreč voditelj sestavlja knjigo
z nagovori za Marijine družbe.

3. Letošnji sestanek voditeljev Ma-
rijinih družb bo iz raznih vzrokov šele
v novembru.

4. V prvi polovici septembra priredi-
mo veliko romanje Marijinih družb iz
vse dežele na Sv. goro. Natančen pro-
gram objavimo v avgustovi številki
Zbornika.

5. Gg. dekanijske voditelje nujno pro-
sim, da mi še tekom junija dopošljejo
letna poročila o gibanju Marijinih družb.

Ob priliki naj blagovolijo pobrati tudi
letne prispevke za osrednjo blagajno in
naj mi jih pošljejo.

*Z ljubim Sinom slednji čas,
Marija, blagoslovi nas!*

Škofijski voditelj.

Katoliške mladinske organizacije.

Naša Prosvetna zveza je razposlala
čč. sobratom vprašanja glede sodelova-
nja društev pri pastoraciji. Ogromna
večina odgovorov je zelo razveseljeva. V
nekaterih slučajih bi se pa marsikdo mo-
ral potrkati sam na prsa. Kjer se resno
dela, so resni uspehi.

Za »Naš čolnič« so zbrali duhovniki
na dekanijski konferenci v Fojani 60 lir.
Prisrčna hvala! Naj bi sledile tudi druge
konference!

VABILO

k letnemu sobranju »Zbora svečnikov
sv. Pavla« v Gorici, ki bo dne 14. julija
1927 ob 10. uri v nadškofijskem dvorcu
s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev sobranja.
2. Tajniško poročilo.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo o orglarski šoli.
5. Volitev starešinstva, nadzorništva in
razsodišča.
6. Slučajnosti.

Ako ne bi bilo sobranje pri prvem
sklicu sklepčno, se bo vršilo pol ure po-
zneje ob vsaki udeležbi.

K polnoštevilni udeležbi vabi

Starešinstvo.

Izdajatelj: Zbor svečnikov sv. Pavla.

Oblastvom odgovarja: Stanko Stanič.

Tiska: Katoliška tiskarna v Gorici.

JOSIPINA PODGORNİK
RESTAVRACIJA CENTRAL
v GORICI, CORSO VERDI 32
Se priporoča p. t. rojakom. — — —

Andrej Mavrič
Gorica, Gosposka ulica št. 3

Bogata izbira domačega in inozemskega sukna. — Velika izbira kožuhovin. Lastna krojačnica moških in ženskih oblek.

Naša zavarovalnica **L'Union**
se nahaja v Gorici
ulica Barzellini 2.
A. RAVNIK.

Moderna tvrdka
in skladišče cerkvenih predmetov

FRANC LEBAN
GORICA - VIA DUOMO št. 7

Priporoča preč. duhovščini že izdelane cerkvene predmete, kakor: svečnike, svetiljke, kelihe, moštrance, srebrne in kovinaste itd. ♦♦♦♦♦ Popravljajo se že rabljeni predmeti s pozlačevanjem in posrebovanjem v ognju.

Delo solidno. Cene brez konkurence.

JAKOB ŠULIGOJ
urar in zlatar

GORICA - Via Carducci 19 (Gosposka ulica)

Zaloga najboljših švicarskih ur „UNION“ in „ALPINA“.

Častivcem sv. Frančiška priporočamo

Rožice sv. Frančiška

Poslovenil in uvod napisal dr. Alojzij Res. Strani XII + 172.

Ta razkošno opremljena knjiga prinaša popoln prevod slovečega dela „I Fioretti di S. Francesco“. Resov prevod je dostojen književni spomenik Slovencev v čast svetemu Frančišku Asiškemu.

Cena broš. izvodu 14.50 L vezan 17.- L.

JOSIP KERŠEVANI

Gorica - Piazza Cavour 9 - - - - Stolni trg 9 desno - Gorica

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramafonov, samokresov, pušk ter vseh potrebščin k navedenim predmetom

GLAVNO ZASTOPSTVO DVOKOLES „BIANCHI„

Dr. L. MERMOLJAzobozdravnik-specijalist
za ustne in zobne bolezni

Gorica, Travnik 5-II — Od 9-12 in 3-5

Brata Abuja - Gorica
ulica sv. Antona 4Zaloga vipavskih, briskih
- - - in istrskih vin. - - -**JOSIP LIPICER**izdelovatelj
cerkvenih posod, o-
rodja in lestencev**v Gorici**

ulica Morelli šte. 17

Posrebuje in pozlačuje v
ognju in prenavlja stare
predmete po kar se da
nizki ceni. Splošno lastni
izdelek.**Andrej Fiegel**Restavracija in gostilna
s prenočiščem.

TRAVNIK

TRAVNIK

Andrej Golja, Gorica

Travnik 22

trgovina hišnih kuhinjskih
potrebščin.**JOSIP CULOT**

GORICA - RAŠTEL 2

Trgovina na drobno in na debelo igrač
in devocionalij. - - - Specialitete športnih
oprem in sandalov.**Katoliška tiskarna**

Gorica - Vrh Placute 18

Ali vršite zanjo propagando?

GIUSEPPE MASSIG - Gorica - Corso Verdi šte. 18**ZALOGA TRAMIN**Bogata izbira volnenega in svilenega blaga, sukna za gospode, perila, volne, žime, ter
Cene zmerne! kurjega in gosjega perja. Cene zmerne!